

Alueiden komitean lausunto aiheista

- **Komission tiedonanto: Euroopan rautatiejärjestelmän yhdentäminen jatkuu: kolmas rautatiepaketti**
- **Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY muuttamisesta**
- **Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi veturien ja junien kuljettamisesta yhteisön rautatieverkossa vastaavan junahenkilökunnan lupajärjestelmästä**
- **Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista**
- **Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rautateiden tavaraliikennepalveluja koskevien sopimusperusteisten laatuvaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvasta korvauksesta**

(2005/C 71/07)

ALUEIDEN KOMITEA, joka

ottaa huomioon asiakirjat "Komission tiedonanto: Euroopan rautatiejärjestelmän yhdentäminen jatkuu: kolmas rautatiepaketti" (KOM(2004) 140 lopullinen), "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yhteisön rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY muuttamisesta" (KOM(2004) 139 lopullinen – 2004/0047 COD), "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi veturien ja junien kuljettamisesta yhteisön rautatieverkossa vastaavan junahenkilökunnan lupajärjestelmästä" (KOM(2004) 142 lopullinen – 2004/0048 COD), "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksista ja velvollisuuksista" (KOM(2004) 143 lopullinen – 2004/0049 COD) ja "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus rautateiden tavaraliikennepalveluja koskevien sopimusperusteisten laatuvaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvasta korvauksesta" (KOM(2004) 144 lopullinen – 2004/0050 COD),

ottaa huomioon neuvoston 28. huhtikuuta 2004 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 265 artiklan ensimmäisen kohdan ja 71 artiklan nojalla tekemän päätöksen pyytää aiheesta alueiden komitean lausunto,

ottaa huomioon puheenjohtajansa 19. kesäkuuta 2004 tekemän päätöksen antaa lausunnon valmistelu "alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka" -valiokunnan tehtäväksi,

ottaa huomioon aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi Euroopan laajuisen tavanomaisen rautatiejärjestelmän yhteentoimivuudesta" (KOM(1999) 617 lopullinen – 1999/0252 COD) antamansa lausunnon (CdR 94/2000 fin) ⁽¹⁾,

ottaa huomioon aiheesta "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille 'Kohti yhdenmukaista eurooppalaista rautatieliikennealuetta'" (KOM(2002) 18 lopullinen) (toinen rautatiepaketti) antamansa lausunnon (CdR 97/2002 fin) ⁽²⁾,

ottaa huomioon aiheesta "Valkoinen kirja: Eurooppalainen liikennepolitiikka vuoteen 2010: valintojen aika" (KOM(2001) 370 lopullinen) antamansa lausunnon (CdR 54/2001 fin) ⁽³⁾,

ottaa huomioon aiheesta "Ehdotus: Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus yhteisön rahoitustuen myöntämisestä tavarankuljetusjärjestelmän ympäristönsuojelun tason parantamiseksi (Marco Polo)" (KOM(2002) 54 lopullinen – 2002/0038 COD) antamansa lausunnon (CdR 103/2002 fin) ⁽⁴⁾,

⁽¹⁾ EYVL C 317, 6.11.2000, s. 22.

⁽²⁾ EUVL C 66, 19.03.2003, s. 5.

⁽³⁾ EYVL C 192, 12.8.2002, s. 8.

⁽⁴⁾ EYVL C 278, 14.11.2002, s. 15.

ottaa huomioon aiheista "Liikennekäytävät ja Euroopan laajuiset liikenneverkot kasvun ja Euroopan koheesion välineinä" ja "Komission tiedonanto neuvostolle ja Euroopan parlamentille Euro-Välimeri-liikenneverkon kehittämisestä" (KOM(2003) 376 lopullinen) antamansa lausunnon (CdR 291/2003 fin) (6),

ottaa huomioon "alueellinen yhteenkuuluvuuspolitiikka" -valiokuntansa syyskuun 24. päivänä 2004 hyväksymän lausuntoluonnoksen (CdR 161/2004 rev. 2), jonka esittelijä oli Rhône-Alpesin aluevaltuutettu Bernard **Soulage** (FR/PSE),

ja joka **katsoo, että**

- 1) rautateiden matkustaja- ja tavaraliikenteen kehittäminen on yhdentyneen Euroopan toteutumisen välttämätön edellytys ja samalla huomattava taloudellisen kasvun lähde,
- 2) rautatieliikenteen markkinoiden hallittu avaaminen voi tarjota lisäkeinon asetetun kehitystavoitteen saavuttamiseksi erityisesti kansainvälisellä tasolla,
- 3) kaikissa yhdenmisyys- ja avaamispyrkimyksissä on otettava ennakoita huomioon seuraavat kolme seikkaa: palvelun laatu, matkustajien ja rahdin turvallisuus, käyttäjien ja liikennöntialueiden oikeudet,

hyväksyi 17.–18. marraskuuta 2004 pitämässään 57. täysistunnossa (marraskuun 17. päivän kokouksessa) yksimielisesti seuraavan lausunnon.

1 Alueiden komitea kanta

Kohti rautatiepalvelujen sisämarkkinoiden luomista

Vaikka alueiden komitea pitää komission ehdotuksia periaatteessa hyväksyttävänä, on täsmennystä kaipaavia kohtia varsin runsaasti. Niistä mainittakoon asianosaisten valtioiden ja paikallis- tai alueyhteisöjen aiheeseen liittyvät toimintamenetelyt sekä komission ehdottamien sääntelytoimien laajuus, ulottuvuus ja luonne. Alueiden komitea haluaa itse asiassa varmistaa, että tässä käsiteltävä rautatiealan uudistus toteutetaan siten, että samalla parannetaan rautatiepalveluja ja rautatien kilpailukykyä muihin liikennemuotoihin nähden ja varmistetaan rautatieliikenteenharjoittajien taloudellinen elinkelpoisuus.

ALUEIDEN KOMITEA

1.1 ilmaisee tyytyväisyytensä yhtenäisen eurooppalaisen rautatiealueen edistämiseen ja pyrkimyksiin toteuttaa se, sillä se on ennakoedellytys tämän ehdottoman tärkeän kuljetusmuodon dynaamisuuden parantamiselle pyrittäessä kohti valkoisessa kirjassa kuvailtua EU:n kestävästä liikennepolitiikasta.

1.2 kannattaa pääpiirteissään komission pyrkimyksiä edistää rautatiepalvelujen todellisten sisämarkkinoiden luomista sekä matkustaja- että rahtiliikenteen osalta Euroopan parlamentin päätösten mukaisesti. "Kolmanteen rautatiepakettiin" liittyvien ehdotusten tavoitteena on parantaa tavaraliikennepalvelujen laatua ja avata matkustajaliikenne koko unionissa kansainvälisistä matkustajaliikennepalveluista alkaen vähitellen kilpailulle.

1.3 panee merkille, että kansainvälisessä matkustajaliikenteessä alueiden välisten suurnopeusyhteyksien kehittäminen on kestävä kehityksen kannalta tukemisen arvoinen aloite. Se

tulee kuitenkin toteuttaa osana järjestelmää, johon kuuluu laadukkaiden ja aikataulukensa puolesta yhteensopivien palvelujen tarjoaminen alueilla.

1.4 haluaa osaltaan kehittää rajatylittäviä palveluja, jotka muodostavat myös työmatkaliikennettä ajatellen huomattavat markkinat. Sopimusten solmimista kyseisten alueiden välillä tulee helpottaa, jotta voidaan taata tarjottavien palvelujen korkea laatu ja kannattavuus.

1.5 kiinnittää lisäksi erityistä huomiota aluesuunnittelua ja eri alueiden kulkuyhteyksien yhdenvertaisuutta koskeviin huolenaiheisiin. Tästä syystä komitea toivoo, että ryhdytään kaikkiin tarvittaviin toimiin sen varmistamiseksi, ettei uusien rautatieliikennöitsijöiden myötä palveluja nykyään kannattamattomilla, mutta keskiarvohintojen asettamismekanismien ansiosta vakiintuneilla reiteillä lakkauteta.

Tähän liittyen on tunnistettavissa kaksi uhkaa:

— Syrjäiset tai hankalien kulkuyhteyksien päässä olevat alueet voivat jäädä uusien palvelujen ulkopuolelle, jos palvelujen sisällön määrittely jää ainoastaan toimijan tehtäväksi. Tietyt alueidenväliset yhteydet, joilla liikennöinti ei kuulu julkisten palvelusopimusten piiriin, voivat heikentyä, mikäli kansainväliset palvelut pysähtyvät kyseisen reitin vilkkaimmilla ja siten tuottavimmilla asemilla.

— Huolta aiheuttaa myös liikennöinnin turvaamiseen tähtäävien lausekkeiden ehtojen soveltaminen etenkin julkisen palveluhankintasopimuksen piiriin kuuluviin alueellisiin yhteyksiin.

(6) EUVL C 109, 30.4.2004, s. 10.

1.6 **muistuttaa**, että rautatiekuljetusten turvallisuus on välttämättömyys, kuten perusteluosassakin todetaan, ja ettei halpapyhtiöiden ilmestyminen alalle saa heikentää käyttäjien turvallisuuteen liittyviä vaatimuksia (kuljettajien koulutus ja ajoluvat, liikkuvan kaluston vanhentuneisuus ja huoltoa koskevat säännökset). Edellä mainitun merkitystä korostaa se, että kabotaasin salliminen johtaa liikenteen sekoittumiseen erityisesti alueellisessa liikennöinnissä, jossa julkiset palvelusopimukset useimmin velvoittavat ylläpitämään korkeaa turvallisuustasoa. Samoin kabotaasiliikenteen salliminen johtaa käytännössä rautatiekuljetusten markkinoiden vapauttamiseen tietyillä jäsenvaltioiden sisäisillä osuuksilla. Näin ollen onkin varmistettava, ettei tämä kilpailun vapautuminen heikennä taloudellista kannattavuutta tietyillä jäsenvaltioiden sisäisen liikenteen reiteillä, jotka eivät kuulu julkisten palvelusopimusten piiriin.

1.7 **muistuttaa** sitoutuneensa rautatiealalla toteutettavien uudistusten arviointiin sen varmistamiseksi, että uudistukset parantavat tarjottavia palveluja (tarjonnan taso, palvelujen laatu, turvallisuus, kulut). Tästä näkökulmasta komitea pohtiikin esitetyn aikataulun asianmukaisuutta, sillä se ei salli jo toteutettujen uudistusten välttämätöntä arviointia.

Junien kuljettamisesta yhteisön rautatieverkossa vastaavan junahenkilökunnan lupajärjestelmä

ALUEIDEN KOMITEA

1.8 **kannattaa** komission aloitetta, jolla pyritään luomaan kaksiosainen junien kuljettamisesta vastaavan junahenkilökunnan lupajärjestelmä. Järjestelmä perustuisi kahteen lupaan, joista ensimmäinen jäsenvaltion viranomaisen tai sen valtuutetaman tahon myöntämä lupa olisi kuljettajakohtainen ja voimassa koko EU:n alueella. Luvista toinen olisi edellistä täydentävä, kuljettajan palkanneen rautatieyhtiön myöntämä kuljettajakohtainen, yhdenmukainen ja pätevyydeltään tietyn laajuinen todistus, joka koskee luvan piiriin kuuluvan reitin erityisvaatimuksia.

1.9 **pane merkille**, että tästä säännöksestä on kuultu alan osapuolia (*Euroopan rautatieyhteisö, Euroopan kuljetustyöntekijöiden liitto*) ja että se takaa työntekijöiden vapaan liikkumisen yhteisössä.

1.10 **toteaa**, että tiukkojen turvasäännösten määrittely on välttämätöntä, mikäli tavoitellaan verkon yhteentoimivuutta. Koska kuljettajien lupia koskeva jäsenvaltioiden lainsäädäntö vaihtelee huomattavasti, myös kuljettajien lupien ehdotettu harmonisointi on välttämätöntä. Fyysisen ja psykologisen soveltuvuuden tarkastaminen ja määrärajoittain tapahtuva varmistaminen samoin kuin pätevyuden seuranta ja yhden yhteisen kielen perustaito ovat rautatieliikenteen korkean turvallisuustason edellytyksiä.

1.11 **hyväksyy**, että uudet säännökset otetaan käyttöön vaiheittain ja että ne aluksi koskevat vain kansainvälisen liikenteen junien kuljettajia. Aikanaan ja arvioinnin jälkeen ne tulee laajentaa koskemaan kaikkia junankuljettajia.

Kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeudet ja velvollisuudet

ALUEIDEN KOMITEA

1.12 **on tyytyväinen** komission aloitteeseen kehittää säädöksin kansainvälisen rautatieliikenteen matkustajien oikeuksia ja velvollisuuksia lentoliikenteessä toteutettujen toimien esimerkin mukaisesti. Tämä edistää myös eri liikenneläinien välistä tervettä kilpailua.

1.13 **toivoo**, että esitetyt toimet laajennetaan koskemaan myös nykyisen lainsäädännön mukaista jäsenvaltioiden sisäistä kabotaasiliikennettä.

1.14 **pane merkille**, että palvelujen käyttäjien ja paikallisyhteisöjen edustajia ei ole kuultu riittävästi toimeenpantavaksi suunniteltuihin menettelyihin liittyen.

Rautateiden tavaraliikennepalveluja koskevien laatuvaatimusten noudattamatta jättämisestä aiheutuvat korvaukset

ALUEIDEN KOMITEA

1.15 **toteaa**, että rautateiden osuus tavaraliikenteestä on taantunut samalla kun nykyistä korkeampaan laatuun, toimistusten täsmällisyyteen jne. liittyvät asiakkaiden odotukset ovat kasvaneet.

1.16 **arvioi**, että rautatieyritysten on ryhdyttävä palvelujen laadun parantamiseen tähtääviin toimiin, mikäli rautateiden tavaraliikenteen taantuminen halutaan pysäyttää.

1.17 **pane merkille** komission ponnistelut rautateiden tavaraliikenteen kasvun edistämiseksi vallitsevissa hankalissa oloissa. Tarjottavien palvelujen laadun kohentaminen on varmasti yksi keino parantaa asiakasuskollisuutta ja houkuttaa uusia asiakkaita.

1.18 **pohtii**, tulisiko komission säännellä kyseistä sektoria, koska kyse on palveluntarjoajien ja heidän asiakkaidensa sopimussuhteista ja koska laatuvaatimuksistakin neuvotellaan. On näet olemassa vaara, että vaikutus on vastakkainen, mikäli laatuvaatimukset johtavat palvelujen kulujen kasvamiseen samalla kun tieliikenteen osapuolet voivat vapaasti sopia keskenään laadulle asetettavista vaatimuksista. Tämä kysymys on vieläkin vaikeampi uusien jäsenvaltioiden rautatieliikennöitsijöitä ajatellen, etenkin ellei komissio noudata kaikkien liikenne-
muotojen laatuvaatimusten sääntelyssä samaa perustaa.

2 Alueiden komitean suositukset

ALUEIDEN KOMITEA

2.1 **vaatii**, että aikataulua muutetaan siten, että aiempien uudistusten välttämättömille arvioinneille jää aikaa ja että arvioinnin yhteydessä voidaan ottaa huomioon näiden uudistusten edellyttämät muutokset unioniin hiljattain liittyneissä maissa ja syrjäseuduilla.

2.2 **toivoo**, että kansainvälisen liikennepalvelun määritelmää täsmennetään siten, että määräaseman tulee sijaita kussakin kansainvälisen liikenteen kohdemaassa vähintään merkittäväällä taajama-alueella. Itse asiassa rautateiden kehittämisestä annetun neuvoston direktiivin 91/440/ETY muuttamista koskevan ehdotetun direktiivin (KOM(2004) 139 lopullinen) 1 artiklassa esitetty kansainvälisten matkustajaliikennepalvelujen määritelmä perustuu ainoastaan yhteen kriteeriin: "kaikki vaunut ylittävät vähintään yhden rajan". Määritelmän yksinkertaisuus voi johtaa väärinkäytöksiin (*free riders*), koska matkustajaliikennepalvelun luokitteluun kansainväliseksi voi riittää, että liikennöidään ensimmäiselle rajantakaiselle asemalle, vaikka lähes koko liikevaihto on peräisin jäsenvaltion sisäisestä liikenteestä. Näin ollen edellä kuvailtu käytäntö voisi itse asiassa johtaa kyseisen maan markkinoiden avaamiseen.

2.3 **vaatii**, että valtioiden ja alueyhteisöjen roolia täsmennetään kyseessä olevien kansainvälisten palvelujen määrittelyssä (vuorojen määrä, pysähdysten määrä, vuorotiheys, liikennöinti-kausi, jäsenvaltion sisäisten osuuksien hinnoittelu).

2.4 **esittää**, että ehdotusta direktiiviksi täsmennetään sanamuodoltaan siten, että siinä säädetään kabotaasiliikennettä koskevien rajoitusten asettajaksi alueviranomainen, joka on julkisen palvelusopimuksen piiriin kuuluvan reitin liikennettä organisoiva viranomainen, sekä sääntelyelin, joka mainitaan direktiivin 2001/14/EY 30 artiklassa.

2.5 **suosittelee**, että kansainvälisten palvelujen liikennöintiehtodot määritellään kulloinkin kyseessä olevien palvelujen

mukaisesti. Palvelun kannattavuus, hinta ja suoritusaso riipuvat itse asiassa palvelun luonteesta. Ennalta onkin vaikea ajatella, että samoja sääntöjä sovellettaisiin naapureina sijaitsevien alueiden väliseen rajatylittävään liikenteeseen, esim. Lontoo–Marseille-suurnopeusjunayhteyteen, Hampurin ja Zürichin väliseen yöjunayhteyteen tai Pariisiin ja Venetsian väliseen kausiliikenteeseen.

2.6 **ehdottaa** viittausta siihen, millainen vaikutus kansainvälisen rautatieliikenteen markkinoiden avaamisella on kansainväliseen linja-autoliikenteeseen, etenkin kun ajatellaan kyseisten reittien vapaata hinnoittelua (saavatko kyseiset liikennöitsijät harjoittaa myös jäsenvaltion sisäistä kabotaasiliikennettä?).

2.7 **pitää välttämättömänä** sen täsmentämistä, milloin uudet kansainvälisen liikenteen rautatiepalvelut voidaan hinnoitella vapaasti ja milloin ei – etenkin kabotaasiliikenteen asiakkaiden kohdalla – jotta kilpailu jäsenvaltion sisällä liikennöivien toimijoiden kanssa ei vääristyisi, sillä ne eivät voi hinnoitella palvelujaan vapaasti.

2.8 **ehdottaa**, että uusien palvelujen kesto määritellään suhteessa sijoituksen tuottoon. Alalla tarjottavien palvelujen vakauden turvaamiseksi on tärkeää järjestää palveluja käyttäville tahoille takuut.

2.9 **vaatii**, että henkilöstön täydentävää yhdenmukaista todistusta varten edellytettäisiin kunkin kauttakulkumaan kielen osaamista.

2.10 **edellyttää**, että rautatieliikenteeseen sovelletaan esim. myöhästymisissä samoja ehtoja kuin lentoliikenteessä (myöhästymisaika ja korvaustaso).

2.11 **muistuttaa**, että edellä mainitut kysymykset koskevat yhä useampia alueyhteisöjä, minkä vuoksi on ratkaisevan tärkeää, että niiden edustajat osallistuvat näiden toimien toteuttamisesta vastaavien sekä jäsenvaltio- että yhteisötason tahojen toimintaan.

Bryssel 17. marraskuuta 2004

Alueiden komitean
puheenjohtaja
Peter STRAUB